

Troms Orienteringskrets gjennom 50 år

Del 3 (1988–1997): Hele fylket i én krets

Fra året 1988 som innleder denne bolken, omfatter kretsen hele fylket, etter innlemming av 8 lag fra den oppløste Ofoten og Sør-Troms krets. Forbundet bidro med midler til lønnet sekretær. Utvidelsen kunne likevel ikke hindre at deltakelsen på løp gikk nedover. Flere store arrangement: junior-NM på Senja, senior-NM i midtfylket og Midnattssolgalopp med rekord i Sørreisa.

Fylkeskrets og kretssekretær

Ved midten av 1980-tallet begynte Norges idrettsforbund et arbeid for å styrke administrasjonen av særkretsene. Orienteringskretsene ble stilt i utsikt å få midler til å lønne kretssekretærer. Leiv Bjørnar Walle var med i en prosjektgruppe i orienteringsforbundet som skulle komme med forslag til utforming av sekretærordningen for o-kretsene. Det var lagt opp til at idrettsforbundet og orienteringsforbundet skulle dele på lønnsutgiftene.

Norges Idrettsforbund stilte en viktig betingelse: særkretsens grenser skulle være sammenfallende med kretsgrensene, såfremt det var fornuftige muligheter for det. Styret i Troms o-krets gikk i et vedtak fra 1985 sterkt imot å bli fylkeskrets. Noen av argumentene var: for store avstander, økonomisk belastning og dårligere miljø. På høstens ting fikk styret motbør. Representantene for lagene samlet seg om et vedtak der styret ble pålagt å søke å legge forholdene til rette for at idrettsforbundets kriterier for å opprette sekretærstilling kunne bli oppfylt. Det betød i klartekst å arbeide for at kretsens grenser skulle følge fylkesgrensen. Bare styrets medlemmer stemte imot.

Også i Ofoten og Sør-Troms o-krets var meningene delte. Flertallet ønsket å beholde kretsgrensene. Foran kretstingene høsten 1986 kom orienteringsforbundet med et kompromissforslag i et brev til kretsene i Troms og Nordland. OSTOK skulle bestå som konkurransekrets, men administrativt avgi sine Troms-lag til Troms o-krets. Debatten på tinget denne gangen dreiet seg ikke om tromsfolkets ønske om fylkeskrets, men først og fremst om hvor tydelig man kunne fortelle naboene dette uten at det ville virke uhøflig eller påtrengende. Den munnet ut i et vedtak der det uttrykkes håp om at OSTOK kan akseptere det forslaget forbundet hadde skissert.

Vedtaket som avgjorde saken, ble fattet av o-forbundets styre 5. mai 1987. Der heter det kort og brutalt: «Ofoten og Sør-Troms O-krets nedlegges etter at kretsens ordinære Ting høsten 1987 er avviklet». Dette kommenterte kretsformann Sæterhaug slik i Meldeposten: «Enig eller ikkje enig i NOF-styret sitt vedtak: No får vi berre gjøre som naturfolk flest – akseptere den aktuelle situasjonen som ‘naturens gang’ og innrette oss etter den.»

Den 6. november 1987 ble Ofoten og Sør-Troms o-krets avviklet, og de åtte lagene i sørfylket overført til sin tidligere nabokrets i nord. Selv om det hadde vært sagt noen bitre ord på forhånd, lot det til at fortiden var begravet da representanter for fire av de nye medlemslagene møtte på kretstinget på Buktamoen 14. november.

To av lagene – Harstad OL og Kvæfjord IL – kunne si «att og fram er like langt», da de var tilsluttet Troms o-krets i en periode på slutten av 1960-tallet, før OSTOK ble etablert. Troms o-krets startet for så vidt som fylkeskrets, selv om aktiviteten var begrenset til deler av fylket.

Åtte lag kommer (men seks forsvinner)

De nye lagene som kom inn i kretsen, disponerte over tilsammen 28 kart utgitt t.o.m.

1986. I størrelse og aktivitet var det svært ulike klubber som ble medlemmer av Troms o-krets:

- Gratangen IL: et par aktive, men ingen kart.
- Grovfjord IL: ingen o-aktivitet.
- Grytøy IL: et gammelt kart, men ingen aktive løpere.
- Harstad OL: det største laget med omtrent 60 løpere og stor aktivitet på alle fronter.
- Ibestad IL: 10-15 aktive, deriblant årets nordnorske mester i H19-20, Skjalg Jensen, to kart.
- Kvæfjord IL: tidligere bra aktivitet, men på denne tid ikke over 10 aktive.
- Lavangen IF: en håndfull rekrutter ledet av distriktslege og eliteløper Dag Lunder, som flyttet sørover etter 1988-sesongen.
- Skånland OIF: det nest største laget med omtrent 30 aktive og mange ressurser, ikke minst på arrangørsiden, arrangerte NM langdistanse 1981.

Av disse lagene er fremdeles fire tilsluttet kretsen ved 50-årsjubileet: Harstad OL, Ibestad IL, Kvæfjord IL og Skånland sportsklubb, men bare Harstad har aktivitet av betydning. Troms o-krets hadde før sammenslutningen 33 lag (6-7 stykker hadde liten eller ingen aktivitet, og 6 lag ble nedlagt eller strøket året etter). Av disse er det 15 tilbake (enkelte med nytt navn eller endret på annet vis).

Sammenslutningen hadde en smak av tvangsekteskap, der «medgift» i form av midler til lønnet kretssekretær skulle være lokkemiddelet. Dårligst ut av handelen kom trolig de lagene i OSTOK som havnet i Nordland, perifert plassert i dette langstrakte fylket.

Etter mye frem og tilbake, der en lokaliseringsdebatt ikke var til å unngå, ble stillingen som kretssekretær utlyst som en 3/4 stilling. Tidligere 1/8 distriktskonsulent, H45-løperen Gunnar Eilertsen ble ansatt fra 15. juni 1988. Kontorsted ble i første omgang Tromsø, men kretsstyret uttalte i et vedtak at det er klart mest hensiktsmessig med kontor i nær geografisk tilknytning til Bardufosstun. Kretssekretæren skulle være styrets faste sekretær og føre regnskapet for kretsen. Andre aktuelle oppgaver var rekruttering, kartarbeid og utdanning. I september ble det etter forslag fra kretssekretæren holdt et seminar for kretsens sentrale tillitsvalgte på Bardufosstun, med tema «TrOKs mål og strategier i årene som kommer».

Stor aktivitet i sørfylket

To av de nytilluttede klubbene, Harstad OL og Ibestad IL, markerte seg allerede den første vinteren som arrangører av en «karusell» i skiorientering i samarbeid med Bjerkvik IF. I kretsens terminliste for barmarksesongen 1988 var også løpene i Sortland, Narvik og Bjerkvik tatt med. Med dette ble det markert at lagene sør for fylkesgrensen var en slags assosierte medlemmer av Troms krets når det gjaldt konkurranser. Løpene i Nordland talte riktignok ikke som rankingløp. Med den avsluttende «Potetdiltten» i Kvæfjord omfattet terminlisten 41 arrangementer på krets- og nasjonalt nivå, herunder junior-NM på Senja. De største arrangementene foregikk ellers i sørfylket. I slutten av juni hadde vi Festspillgaloppen i Bjerkvik-Kvæfjord-Harstad, Harstad OL arrangerte NNM og Skånland OIF kalottmesterkapet med kalottkampen, der det ble oppskriftsmessig seier til Nord-Norge. På terminlisten for regionale treningsløp i kretsens nye «Region Sør» bidro Bjerkvik IF og Narvik OL med hvert sitt arrangement.

Samarbeidet med lagene nord i Nordland omfattet forøvrig at disse fikk innbydelser til kurs og seminarer i Troms krets, og lovende og satsende løpere kunne delta i treningsgruppen «O-stall Troms».

I 1988 tok noen arrangører i bruk «Gular-systemet» for resultatservice, og kunne

presentere komplette resultatlister få minutter etter at siste løper var i mål. EDB var på vei inn i orienteringsidretten.

Junior-NM på Senja

Den 10. og 11. september 1988 ble NM junior arrangert på Vesterfjell. Nord-Tranøy OL og IL Pioner, med bistand fra andre lag i regionen, kom meget vel fra avviklingen. Dessverre var været temmelig grått og kjølig, men kart og løyper fikk god omtale av løpere og ledere. BUL Tromsøs Gjermund Hanssen, som hadde markert seg med 1. og 3. plass i to internasjonale løp sørpå i vårsesongen, ble beste tromsøløper på en noe skuffende 6. plass. Kretsen ble likevel ikke uten NM-medalje dette året. Dette sørget Gjermunds klubbkamerat Per-Arne Engstad for ved å klare en andreplass i H17-18 i natt-NM.

Tilskuddet av nye lag og løpere ga seg naturlig nok utslag på statistikken. I de rankingførte løpene i den første sesongen med fylkeskrets startet 766 løpere fra 32 av kretsens lag, en klar økning fra året før, men et stykke unna gamle høyder. I lagranking hevdet Harstad OL seg best av de nye med fjerdeplass bak BUL Tromsø, Silsand OIL og Nordreisa IL.

Øivind går – Solbjørg kommer

På tinget 19. november 1988 fikk kretsen nytt styre. Øivind Sæterhaug sa takk for seg etter 30 års innsats, hvorav nitten som formann. Han ble hyllet med gaver og blomster fra idrettskretsen og o-kretsen, og NOFs representant Leiv Bjørnar Walle overrakte forbundets æresplakett. Kretsen valgte for første gang en kvinnelig leder, Solbjørg Musum fra BUL Tromsø, D40-løper av trøndersk opphav og med fortid som kretsleder for Inn-Trøndelag. De fire øvrige styremedlemmene fikk samtidig rollen som leder av hvert sitt utvalg/råd: rekruttering, trening, tekniske spørsmål, økonomi. Tinget vedtok med forholdsvis knapt flertall å avskaffe juniorklassene 17-20 i KM stafett, der arrangørene oftest fikk medaljer til overs. Klassene var tilbake i KM-reglementet et par år på 2000-tallet, men bare på papiret; ingen juniorlag startet.

Høydepunktene i sesongen 1989 var Midnattssolgaloppen på Senja og NNM i Sørreisa. Galoppen ble en blandet fornøyelse værmessig, men deltakerne i det nordnorske mesterskapet kunne glede seg over strålende augustvær. Her dukket idrettsforbundets kontrollør opp og tok prøve av 6 utøvere, den første dopingkontroll i o-løp på våre breddegrader. Det ble ingen «fangst», og det hadde vel heller ingen ventet. På kartfronten kunne kretsen registrere kart nummer 200, det 14 kvadratkilometer store Tømmervik i Sørreisa.

En løper som kunne være fornøyd med sesongen, var Ingeborg Nordmo Krokstad, som tok sitt tolvte individuelle nordnorske mesterskap, det åttende i seniorklassen. I Midnattssolgaloppen ble det sammenlagtseier til Mellelbygd-orientereren foran finske og svenske eliteløpere.

Den nye kretslederen konstaterte ved sesongslutt at nyorganiseringen av styret i kombinasjon med kretssekretærordningen hadde ført til store forandringer i arbeidet. Dermed kunne det frigjøres krefter til andre oppgaver enn de organisasjonsmessige. «Slitne leiarar og arrangørar er ei aukande utfordring i o-sporten og. Vi kjempar mot mange andre og sterke kreftar om rekruttar, om pengar, om PR», skrev Solbjørg Musum i Meldeposten.

VM i Troms

I 1990 ble det første verdensmesterskap i orientering i Troms, militært o-VM, avviklet på Bardufoss. Arrangører var Troms landforsvar og Brigaden i Nord-Norge, med flere

ressurspersoner fra o-kretsen innblandet. Blant deltakerne var Tor Are Harvey, BUL Tromsø, som tok sølvmedaljer i lagkamp og stafett. Årets kalottkamp og kalottmesterskap gikk i Kemi, Finland. Nord-Norge ble klart sist i poengkampen. Odd Fjordheim fra BUL Tromsø var for 21. gang på rad deltaker på det norske laget, nå i 35-årsklassen som ble avskaffet som kalottkampklasse året etter.

Tre lag forsvant fra kretsen ved inngangen til nittiårene, og det var 34 tilbake. Kretskontoret ble vedtatt flyttet fra Tromsø til Bardufosstun. Kretssekretær Gunnar Eilertsen valgte da å si opp stillingen, og Bodil Kjær Brones ble hans etterfølger.

Utvalget av orienteringsutstyr var ikke alltid det beste i sportsforretningene. Kretsen tok konsekvensen av dette og opprettet en salgsbod for sko, kompass og leggbeskyttere. På de fem første løpsdagene i sesongen 1990 var omsetningen kommet opp i 30 000 kroner, hvorav ca. 15 prosent gikk til kretsen. Inntekter ble det også fra tippelaget som målselvløper og fotballekspert Svein Karlsen organiserte.

Midnattssolgaloppen 1991, den trettende i rekken, ble arrangert av Bjerkvik IF, Harstad OL, Ibestad IL, Kvæfjord IL og Skånland OIF. Deltakertallet var bortimot ett tusen, hvorav fjerdeparten fra tromsklubber. Kalottkampen på Helgeland, nå med sprint i stedet for stafett på søndagen, ga oppskriftsmessig hjemmeseier.

Mange klubber slet med rekrutteringen, men Skånland OIF var her et unntak. Med egen buss samlet de 34 løpere fra småtroll og oppover til H45- til et løp i Øverbygd først i juni. I lagranking ved sesongslutt er denne klubben helt oppe på fjerdeplass. Sørreisa OL har for første gang inntatt andreplassen bak suverene BUL Tromsø.

Året etter er for første gang Bjerkvik IF med på rankingen for Troms orienteringskrets. Dette etter et forbundsvedtak der lagets utøvere midlertidig overføres til Troms «i konkurransemessig sammenheng». Laget hadde helt siden oppløsningen av Ofoten og Sør-Troms krets ønsket seg over til Troms. Den midlertidige ordningen står fortsatt ved lag. Tilskuddet på 30 bjerkvikinger kunne likevel ikke hindre at antall deltakere i rankingførte løp fortsatte å synke: 587 løpere fra 25 lag ble fasiten for 1992, en nedgang på 82 fra sesongen før.

Kronprinsen og «dronningen»

Nordreisa IL har ofte bydd på noe ekstra. Til det nordnorske mesterskapet i Reisadalen hadde de sikret seg selveste kronprins Haakon som premieutdeler. Kretsens og landsdelens «o-dronning» Ingeborg Nordmo Krokstad var blant dem prinsen fikk anledning til å overrekke førstepremie.

Nok en gang sto NM på programmet i Troms, denne gang seniormesterskap med fullt program 3.–6. september 1992. Per Hanssen, Silsand OIL, var leder av hovedkomiteen, som hadde Bardufosstun som base. Klassisk distanse ble arrangert av Storsteinnes IL på kartet Nordfjordbotn med Gunnar Kvaal som løpsleder og Jan Tore Knudsen som løypelegger. Løypene for kortdistanse besørget Bjørnar Rostad og Leiv-Bjørn Walle på kartet Hestholet i Bardu. Arrangementet var et samarbeid mellom Bardu IL, Kampen IL, Øverbygd IL og Bardufoss OIF, og Leiv Bjørnar Walle var løpsleder. Stafettarrangør Silsand OIL, med løpslederne Nils J. Brandser og Odd Jørgensen, benyttet Vågan-kartet, der løypene var lagt av Ivar Helgesen og Geir T. Andreassen. Det kompliserte maskineriet for de nærmere 500 deltakerne fungerte fint, og mange kunne dra hjem med tovede hatter fra Balsfjord og andre lokale husflidsprodukter. Troms krets fikk en bronsemedalje ved Gjermund Hanssen på klassisk distanse.

Både NNM og NM fikk bra mediedekning og ga sporten fin PR både lokalt og nasjonalt. Det vellykkede norgesmesterskapet ga noen av arrangørene blod på tann. Norge var tildelt VM 1997, og Storsteinnes IL ved Gunnar Kvaal sendte inn søknad.

Verdenseliten måtte imidlertid ta til takke med sørlandsterreng (Grimstad) da det kom til stykket. Det militære mesterskapet i 1990 er foreløpig det eneste o-VM som har vært avviklet i Troms.

Godt rekrutteringsarbeid

Ytterligere to lag var borte da sesongen 1993 startet, deriblant IL Pioner fra Finnsnes, en av de store orienteringsklubbene på 80-tallet. Men selv om lagene ble færre, skjedde det mye positivt i kretsen. Det ble mange steder drevet et godt rekrutteringsarbeid, en stor tropp reiste til Hovedløpet for 14-16-åringene og gjorde det bra der, og for de beste juniorer og yngre seniorløpere var «O-stall Troms» et fint tilbud. Under ledelse av treningsrådets Tommy Jenssen fra Sørreisa OL gjennomførte 23 orienterere i alderen 17-27 år et opplegg der det inngikk treningssamlinger, treningsoppfølging og deltakelse i løp sørpå. Løperne oppnådde mange gode resultater i løpet av sesongen, selv om prikken over i-en manglet. Det ble ingen NM-medaljer til Troms, heller ikke for juniorene på «nesten-hjemmebane» på Sortland. Her var Skånlands «coming man» Viggo Molund nærmest med 10. plass i H19-20. Samme Viggo hadde ellers en meget bra sesong der han blant annet ble nordnorsk mester i sin klasse.

I Midnattssolgaloppen dette år var BUL Tromsø arrangør for åttende gang, og for første gang tok en klubb på seg alle fire løp. To år senere gjorde Sørreisa OL det samme. Selv for kretsens største lag var dette et stort løft. Rundt 5000 dugnadstimer regnet man at BUL-medlemmene utførte til sammen. I speakerbua holdt Asgeir Moberg styr på 1200 løpere fordelt på 43 klasser. Det var sikkert en fin trening foran senere oppgaver under mer oversiktlige forhold ved OL på Lillehammer, der en annen o-løper fra Troms, Bjarte Engen Vik (Bardufoss OIF, flere hederlige plasseringer i klassene t.o.m. H17-18) tok sin første olympiske medalje.

Lederskifte

På kretstinget i desember 1993 ble det lederskifte. Solbjørg Musum flyttet sørover etter fem års innsats og overlot formannsklubba til Harry Jensen, H50-, Ibestad IL. Samtidig gikk hun av som redaktør av Meldeposten, et verv som det ikke lyktes å finne folk til før på nyåret da Arne Håkon Fredly tok det på seg. Kretsen anskaffet datautstyr til skriving og sideutforming. Rankinglistene for 1993 var ikke altfor hyggelig lesning; deltakertallet var sunket til 471 løpere fra 23 lag.

Oversikten over turorientering for 1994 viser at 17 lag, spredt over hele kretsen, hadde slik aktivitet. Festspillgaloppen i sørfylket og kalottmesterskapet på Storsteinnes var de største konkurransene i Troms dette året. Vertsnasjonen ble til en forandring jumbo i kalottkampen. Antall deltakere, 277 på normaldistansen, var mer enn halvert i forhold til forrige gang mesterskapet gikk i Troms, i Skånland 1988. På NNM i Bjerkvik ble elektronisk postkvittering forsøkt for første gang. I Målselv ILs NA-løp på Møllerhaugen kunne veteranen Svein Karlsen ferie litt av et jubileum: løypelegger ved dette arrangementet for 25. år på rad.

Viggo Molunds store sesong

En sannsynlig poengplukker man savnet i kalottkampen, var 20-årige Viggo Molund. I likhet med flere av de beste juniorene var han opptatt med norgescupløp sørpå. Skånlandguten fortsatte fremgangen fra året før, og det ga landslagplass og VM-deltakelse. Slik ble hans imponerende sesongfasit: seier i O-festivalen, nummer 7 og beste nordmann i junior-VM i Polen, NM-sølv på både normal- og kortdistanse, gull i NM natt og sammenlagtseier i Norgescupen. NM-medaljer i 1994 ble det også for

Gjermund Hanssen, men nå som medlem av Ås IL. Dessverre førte sykdom til at Viggos første seniorsesong ikke ble slik han hadde håpet. Fra 1996 startet han for Imås IL i Aust-Agder.

Av negative ting i året 1994 konstateres at interessen for kursvirksomhet var dårlig, flere oppsatte kurs måtte avlyses. Men kretsrankingene viste en liten oppgang: 509 løpere fra 25 lag. BUL Tromsø var stadig den dominerende klubben. Inspirert av Viggos Molunds sterke fremgang gikk treningsrådets leder Jan Erik Myhr i spissen for å samle Nord-Norges beste juniorer i et elitelag, «Team Nord-Norge», en enda mer elitepreget satsing enn den tidligere O-stall Troms. Denne treningsgruppen besto til 2000, da Nordland ikke lenger ønsket å være med.

Rekordgalopp i Sørreisa

Sesongen 1995 ble innledet med hornmusikk ved åpningsløpet til Ibestad IL. Høydepunktet var en svært vellykket Midnattssolgalopp arrangert av 25-årsjubilanten Sørreisa OL med nærmere 1900 deltakere fra 15 nasjoner. Foruten sportslig suksess vanket det et pent overskudd på 360 000 kroner. Kretsmesterskapene i normaldistanse og stafett for Nordland og Troms ble slått sammen til et felles arrangement på Sortland. Tallet på aktive stupte: bare 374 løpere, fra 27 lag, fantes på rankinglisten. Også dette året fikk kretsen en medaljevinner i NM, da Magnus Solbjørg fra Harstad OL tok bronse i NM natt. H17-18-løperen, som hadde klubbkameraten Roger Rostadmo Hansen bare to plasser bak, fremhevet Team Nord-Norge som en viktig årsak til det gode resultatet.

Kretstinget vedtok å innvilge Sortland OL sportslig overgang til Troms fra sesongen 1996, i likhet med ordningen for Bjerkvik IF. Sortland var representert med 6 løpere på kretsrankingene det første året, men senere var det ikke så ofte vesterålingene krysset fylkesgrensen. Fra 2000 var Sortland OL borte fra kretsens adresseliste, mens Bjerkvik IF i 2007 fortsatt er med som et av de mest aktive lagene.

På denne tid utredet forbundet en omdanning av kretsene til større regioner. Et forslag om dette fikk ingen støtte fra Troms, og det ble nokså snart lagt til side.

Uventet gull på ski, lange NM-løyper

Før noen rakk å ta på seg orienteringsskoene, havnet en uventet gullmedalje i Troms, da Siri Janne Koht, Nordreisa IL, vant D17-18 i ski-o-NM. På barmark ble hun senere i 1996 nordnorsk mester, og klarte en 8. plass i NM sprint.

Harstad OL arrangerte NM langdistanse i 1996. Osvald Olufsen, Bjørn H. Berg og Ronny Sørensen hadde lagt løyper på intet mindre enn 17 og 30 kilometer i det raske (Håvard Tveite hadde km-tid 5.48) terrenget på Vollstadheia. Beste tromsløper var Gjermund Hanssen på 6. plass, nå tilbake i BUL Tromsø. Det vanket mye ros til arrangørene.

Den store snøvinteren 1997 (240 cm på Vervarslinga for Nord-Norge 29. april) førte til avlysninger i sesongstarten. Avlyst ble også et augustløp i Skånland grunnet organisatoriske problemer, der orientering til slutt fant sin plass i det nye laget Skånland sportsklubb. Det ble heller ikke noe av kalottmesterskapet dette året.

For tredje gang på rad tok en klubb hele MG-arrangementet, men SOIL orientering/Senja måtte nøye seg med under 700 deltakere, noe konkurransen med O-festivalen sørpå fikk hovedskylden for. Ved NNM i Tromsø startet 227 løpere i den individuelle konkurransen.

Olsborgsprinten 26. mai 1991, arrangert av Målselv IL. Løypelegger Svein Karlsen deler ut premier, assistert av Øivind Sæterhaug. (Foto: Eigill Fareth)

Har DU bilder fra perioden 1988-1997 og vil dele dem med andre? Send dem da på e-post til helgejon@online.no eller i vanlig brevpost til Jon Helge Vaeng, Otervegen 55, 9017 Tromsø. Bildene vil bli returnert. Oppgi hvem som er fotograf, hvem som er på bildet, samt tid, sted og anledning.